

Intervju med nestleder Kjersti Toppe fra Senterpartiet.

Intervjuleder er Eilif Hallingstad Finnseth, prosjektleder hos Unge funksjonshemmede.

Intervjuet er transkribert med hjelp av KI, og rettet på av Eilif Finnseth.

Hele intervjuet:

Eilif Finnseth

Kjersti Toppe, du er jo stortingsrepresentant. Du er fra Hordaland. Du er nyvalgt inn i partiledelsen i Senterpartiet, og det er veldig fint at du vil prate med meg. Du har også vært minister, så vi i Unge funksjonshemmede har jobbet litt tett mot deg før. Siden du er stortingsrepresentant, er jo du folkevalgt. Første spørsmål er, hva betyr det for deg å være folkevalgt?

Kjersti Toppe

Det betyr faktisk veldig masse. Jeg er jo en av de som ikke liker å kalle meg selv for politiker. Det er vel sånn fremmedord for meg egentlig. Men jeg er folkevalgt, og det er liksom det jeg omtaler meg som. Og det gjør at dette arbeidet på Stortinget er helt spesielt, og har et alvor over det da. At vi har ikke hva som helst slags jobb som du kan få eller utdanne deg til eller sånn, ikke sant? Du må faktisk få tillit hos folket for å være her, og det er det som betyr noe. At du faktisk får den tilliten, og så lenge du har den tilliten så kan du kanskje få bli her litt lengre, og så må du gjøre den jobben. For folk bør oppleve at det betyr noe den jobben du gjør da, så det betyr mye for meg.

Eilif Finnseth

En måte å bli folkevalgt på, er jo å stille til valg som du har gjort, og jeg er litt interessert i deltakelsen ved årets stortingsvalg. Det man kan anta at er at aldersgruppen jeg nettopp har gått ut av, 20 til 25 årsalderen som er andregangsvelgere, de stemmer minst. Det ser man gjentagende i de siste valgene.

Hvordan kan man som politiker og som parti prøve å engasjere denne gruppen til å engasjere seg mer?

Kjersti Toppe

Det er jo et veldig omfattende spørsmål, og mange kunne ønske at de hadde et enkelt svar på det. Men realiteten er jo akkurat sånn som du sier at valgdeltakelsen går ned og er veldig lav hos andregangsvelgere, ikke sant? Og vi har nok hatt et stort sånn politisk fokus på førstegangsvelgere. Viktig at de benytter seg av stemmeretten og lærer seg opp til det. Og så er det kanskje ikke samme fokus på de unge voksne da. Så det er helt sikkert veldig masse en kan gjøre opp mot den gruppen. Alt ifra litt sånn holdningsskapende kampanjer og bevisstgjøring. noe som man må gjøre over tid. Det hjelper ikke ha en holdningskampanje rett før et valg, sant? Dette er jo et kontinuerlig arbeid. Jeg har jo vært opptatt av at deltakelse og demokrati, det må inn i fra en er liten.

En må oppleve at det betyr noe på skole, og at den blir hørt. At ungdom blir hørt i saker som angår de selv, sånn at de får litt troen på, og ser viktigheten av å delta. Så det er ikke bare slik at nå må vi ha en holdningskampanje mot 25 åringene, ikke sant? Det har nok kanskje

noe som har sviktet litt før og da. Jeg har ikke det enkle svaret, men jeg er veldig opptatt av om vi lærer barn og unge opp til medvirkende demokrati, så har vi laget en grunnmur som gjør at vi kan en høy eller akseptabel valgdeltakelse når de blir myndige.

Eilif Finnseth

Dette prosjektet som jeg nå intervjuer deg med, heter jo Barrierefritt demokrati. Vi i Unge funksjonshemmede fokuserer på barrierene for deltakelse og da særlig rettet mot personer med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer. Vi ser at deltakelse i demokratiet kan gi større fellesskapsfølelse, og at når du bidrar til samfunnet og samfunnet bidrar det til dine levekår. Det som kan skje, og som vi ser idag, er jo at flere føler utenforskap fra fellesskapet. Utenforskap kan skape ensomhet, og 44% av befolkningen opplever ensomhet. Hva kan politikerne gjøre for å motarbeide disse trendene?

Kjersti Toppe

Det er stort politisk ansvar, og jeg vil si at det er mulig å gjøre noe med det. Vi kan omtale det som en trend, at det her ikke er så bra og sånt, men det er mulig å gjøre noe med det. I alle fall å redusere eller begrense utbredelsen av både ensomhet og utenforskap. Og det henger nøye sammen med om vi har et samfunn der du kan delta, at våre stemmer blir hørt og at du føler du en del av et fellesskap. Og vi ser jo at mange partier kan si det samme, at vi er et parti som er opptatt av et samfunn med små forskjeller og sterke fellesskap, ikke sant? Men det er faktisk helt grunnleggende. Det er sterke fellesskap.

Vi har jo i Norge faktisk veldig høy tillit i befolkningen både mellom oss folk, men og til myndighetene. Til forskjell fra andre land. Og det er jo en enorm stor styrke fra Norge og en sånn beredskapssammenheng. Så under pandemien, kom jo det noe ganske bra ut under den pandemien da, og den krisen det var. Det var ikke fordi at vi hadde så veldig mange intensivplasser egentlig. Det var fordi at vi er et folk som har tillit til det som blir sagt. Vi forholder oss til det som myndighetene forteller vi skal gjøre, og det er ikke slik i alle land. Vi kan heller ikke ta det for gitt.

Når vi snakker om dette med både utenforskap, ensomhet, valgdeltakelse og medvirkning, så er det noe helt sentralt i samfunnet vårt, og det er limet, ikke sant? At vi ønsker jo at det skal være et samfunn der alle føler de har en plass, og alle blir hørt og respektert om ikke alle helt like. Så det kan jeg gjøre på mange ulike vis. Jeg kan være med å bygge det eller forebygge utenforskapet. Jeg vil jo dra fram en ting altså. Jeg har tro på de gode lokalsamfunnene, der at du har litt tette og gode forhold. Da kan oppleves at det er trygt og at den kan ytre seg og at en opplever det at den blir respektert på da en sier og ikke minst at en må ikke alltid blir lyttet til, men at det i alle fall blir lagt vekt på. En skal ikke alltid få rett selv, men det er en del av demokrati og da. Men dette med deltakelse og at de lager de gode lokalsamfunnene både i storbyer, men og i små kommuner, da.

Eilif Finnseth

Ja, en annen måte man kan oppleve utenforskap på, og som treffer kanskje særlig funksjonshemmede er jo det med å oppleve hets, holdninger og fysiske barrierer i

samfunnet. Mangel på universell utforming, dårlig tilrettelagte arbeidsplasser, kanskje lite tilrettelegging på skolen. Det er en sak som kan motarbeide disse barrierene, som vi i Unge funksjonshemmede har jobbet for i mange år, og veldig mange andre også har, og politikere. Det er jo å få CRPD, som er funktionskonvensjonen på folkemunne, å få den inn i norsk lov. Nå i februar så la jo arbeiderpartiregjeringen frem at de skal i høst fremme forslag om det. Det sto jo også i Hurdalsplattformen.

Så vi er veldig glade for at nå kan det hende at det blir lagt frem et forslag som stortingspolitikerne kan stemme på i høst. Så er det litt spennende å se hvordan forslaget blir, og hvor det er lagt inn at den skal inn. Det er tenkt at den skal inn i menneskerettsloven. Senterpartiet hadde ikke bestemt hvilken del av loven den skal være i.

Dere virker å være for, men ikke bestemt hvor spesifikt. Kan du utdype litt om det, for er det ikke så viktig for dere hvor dere får den inn, eller er det for at dere ikke helt har bestemt dere?

Kjersti Toppe

Vi har jo vært tydelig på at det skal inn i norsk lov, og det er vi tydelig på og har det i programmet. Og det har jo og vært en debatt egentlig, ikke sant? Om det skal gå det skrittet lengre, men så vet jeg at det er veldig stort engasjement og. Tydelige meninger om at det er ikke ubetydelig hvor den blir lovfestet og hvilken lov den da kommer inn i forhold til menneskerettsloven for eksempel da som blir dratt fram. Og så er det sånn som du sier. Vi har som parti ikke gjort det endelige vedtaket da på akkurat hvilken lov, og det er nå bare å være ærlig på at det heller ikke er landet i programmet.

Men vi satt jo i regjering, ikke sant? Når vi gjorde den ekstra utredningen, for dette her var viktig. Det står i Hurdal og vi var med på å drive det fram, og så fikk jo vi den rapporten da. Så gjorde jo regjeringen en vurdering. Da var jo vi gått ut av regjering, ikke sant? Så nå står vi der, og vi vil jo ta stilling til denne saken når den kommer og til behandling. Men vi snakker godt med organisasjonene, og jeg er veldig godt kjent med argumentene for å få det inn i menneskerettsloven.

Eilif Finnseth

Det er fint at vi er tydelig. Det er godt å høre. Jeg har litt lyst å spørre om når vi ser litt ned på kommunenivå, så er ett tiltak som har hjulpet veldig mange at man har bygd om skoler eller gitt flere muligheter til å gå på tilrettelagte skoler. Om det er skolebyggene, eller om det er fagene. Og om man har kompetent personell som kan gjøre slik at alle barn, også de som har funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer, kan delta på opplæring og på skolen og sånn. jeg hadde et kritisk spørsmål rundt det.

De siste årene har det vært skolenedleggelse i flere steder i distriktet, inkludert skoler som er universelt utformet som man kanskje trengte som et tiltak. Senterpartiet satt jo i regjering mens man opplevde skolenedleggelse. Klarer ikke en sittende regjering å gi kommuner nok økonomi til å ikke få skolenedleggelse?

Kjersti Toppe

Det er en sak som smerter Senterpartiet veldig, om vi i regjeringen eller i kommunestyret og fylkene. Våre velgere jo veldig opptatt av nærscole, og at det er viktig at barn og unge har en skole mest mulig nært der de bor da, fordi at det betyr også mye med de sterke fellesskapene som vi snakket om i sted, ikke sant? For den tryggheten. Og skolen har jo en helt spesiell plass i lokalsamfunnet. De er på en måte limet. Det er der aktiviteten er, og der du kan få til de gode ting i Norge. Det som skjer i skoletiden. Men og ellers så skaper det veldig mye aktivitet i lokalsamfunnet, og så vil jeg bare slå fast at derfor er en stor sentralisering og skolenedleggelse alltid kjempevanskelige saker. Så om vi har gjort nok i regjering, så har vi gjort i alle fall noen tiltak.

Vi innførte den ekstra finansieringen, sånn at den premierte de som ikke la ned skoler da. Så det var jo en liten fordel der, og så har det jo vært viktig for oss å styrke kommuneøkonomien for det vil jo være viktig for oss at kommuneøkonomien er i alle fall god nok da. Så har det jo vært krevende for kommunene nå med pandemi og med dyrtid.

Nå senest i revidert nasjonalbudsjett som kom nå, når vi forhandlet med regjeringen da, så fikk vi gjennom en markert styrking av kommuneøkonomien, så det er liksom de grepene vi har, så tror jeg at. I de beslutninger som blir gjort om skolestruktur, så er det viktig at man tenker på barns beste. At man må tenke litt videre enn det rent undervisningsmessige. Det skal være forsvarlig og god kvalitet. Men dette her med barns beste, og en ser med barn sine rettigheter og sånt.

Hvis en får en skolevei på en time, så kan det være kjempekrevende for et barn å få sine andre rettigheter oppfylt, sant? Rett til hvile, rett til å leke og så videre. Spesielt så kan jo det gå utover et barn med ulike funksjonsvarianter som kan gjøre det ekstra krevende. Så det er et stort dilemma, men vi ivrer jo for at det skal være mulig å opprettholde et desentralisert skoletilbud.

Eilif Finnseth

Et annet tilbud som er ganske desentralisert er jo BPA. Fordi at det er kommunene som i første gang tilbyr det. Det har jo skapt en viss uro, fordi at det er ikke alle kommuner som kan tilby et tilstrekkelig BPA tilbud. Det har gjort slik at vi har hørt i vår fortellinger fra personer som ikke vil flytte fra en kommune til en annen, i redsel for at de kanskje mister det, og kanskje må bo på sykehjem. Fordi at den nye kommunen synes det er enklere, enn å gi dem et inkluderende tiltak.

Det jeg lurer på er, hvis jeg har skjønnet Senterpartiets posisjon riktig på BPA, er at dere vil beholde det i kommunen, men ha et lavere tak for når staten skal finansiere det. Hvis det er sånn at jeg har skjønnet det, så er jo det litt motstridende fra andre som både på høyre og venstresiden som peker på at det skal bli statlig for eksempel. Kan du forklare litt om det alltid er det beste at det er de lokale samfunnene som kan bestemme slikt, for det høres ut som at dere vil kanskje ha litt mer av det samme om jeg skjønner riktig. Kan du forklare litt av det?

Kjersti Toppe

Det er jo en veldig viktig sak, og vi var jo med i regjeringen da dette her ble forberedt første gang, altså at det ble en rettighet. Der var jo den store seieren tilbake i 2012 til 2013. Det her ble forberedt for første gang. Det er ikke så mange tjenester i helse som du har en rett til å få, men BPA er en sånn rett, ikke sant? Så det var jo en ting som Senterpartiet var med på når vi satt i regjering sist. Så har det jo vært en utvikling der vi ser at på tross av at det er en rettighet som du skal ha, så er det for store forskjeller både imellom kommunene og på hvor kort tid den en vurderer at den retten slår inn da. Det blir for store forskjeller mellom kommunene, og da opplever jeg at den kan få et helt, eller i hvert fall et ganske annet tilbud over kommunegrenser. Og det er jo ugreit, ikke sant?

Når det er en intensjon i fra Stortinget og partiene at det skulle være likt for alle. Men det må jo være en individuell vurdering. Det kommer en ikke utenom, men i alle fall at det kan være å få denne tryggheten. At dette er noe som vi kan forvente at vi kan få uansett hvor vi bor. Så har det jo vært en litt sånn lang dags ferd mot natt. Det har jo vært tatt opp i ganske mange år nå, at dette her må vi gjøre noe med, og så har det vært satt ned et utvalg. Og så har jo regjeringen brukt tid på det, og det er enda ikke levert noe nytt forslag til Stortinget. Vi har vært litt avventende til hvordan dette her skal følges opp. Vi er opptatt av at det må bli en større forutsigbarhet og at kommunene må få økonomisk drahjelp fra staten til å kunne gi et likere tilbud. Et mer likeverdig tilbud.

Så har vi vært skeptiske til å gjøre det til en ren statlig ordning og litt av grunnen til det er at det har med hvordan vi ser på kommunene som sådan. Altså skal vi ha kommuner i dette landet som er en del av lokaldemokratiet, og du skal kunne gjøre bestemmelsen nærmest dersom folk bor. Ikke. at staten, og de som bor i Oslo, skal være med å dirigere. Så er jo BPA et nært tilbud. Det er de som bor i en kommune som vi tenker det er viktig at de sitter med det politiske ansvaret lokalt og får et ansvar for den ordningen til den fungerer etter det beste.

De har jo ansvar for andre kommunale helse og omsorgstjenester, så er det ikke dette absolutt bare en helse og omsorgstjeneste, sant? Det er og et likestillingsverktøy, og med deltakelse og at den hindrer barrierer. Så jeg ser absolutt argumentene for at det kunne være statlig, bare sånn at det ikke virker svarthvitt det her, men vi har i alle fall landet på at vi ikke tror nødvendigvis at det blir en bedre ordning om det blir statlig.

Eilif Finnseth

En annen ting jeg lurte på. Du nevnte litt før det med skolen. At man skal se på mer kvalitet som mer enn bare undervisning. Jeg vil gjerne gå litt lenger inn i det fordi at i distriktet har man mange ulike typer skoler. Senterpartiet har jo en aktiv skolepolitikk, men jeg vil gjerne høre kort. Hva er visjonen for den norske skole i følge Senterpartiet?

Kjersti Toppe

Det er jo at ungene skal lære seg å lese, skrive og regne og å utdanne seg til å være et klart menneske. Og skole er jo en viktig dannelsesarena. De har ansvar da fra hele oppveksten av

altså. Det kommer ikke utenom det, men de grunnleggende ferdigheter er jo veldig viktig for oss, og det må vi aldri glemme. Det er jo på en måte det aller viktigste. Men jeg sier at ett barn lærer ikke i et vakuum. Et utrygt barn har jo mer vanskelig for å lære enn et trygt barn som føler de er en del av et fellesskap og som er trygg på læreren sin eller hadde det godt hjemme. så en lærer ikke et vakuum. Derfor så må en ha litt sånn videre perspektiv på det, og vi har jo vært opptatt av at 6 åringer som begynner ikke får for masse testing. De får masse teori og at den har kanskje skapt tapere da og dårlig selvtillit hos mange små. Det er altså helt feil måte å oppfostre unger på, og vi vil ha mer lekbasert læring og i alle fall bevare leken sin verdi da hos de små. Vi vil ha mer praktisk læring. Det er jo og noe mange partier som sier etter hvert.

Vi i Senterpartiet har sagt det lenge, ikke sant? Vi må dyrke disse her praktiske estetiske fagene side om side med de teori tunge for begge deler er viktig for at en skal utvikle seg, og det ene utelukker ikke det andre. Det er viktig for dem. For hele mennesket. Så praktisk skole har vi ivret for, og så ønsker ikke vi å gå inn på, som en del parti har tatt til orde for, med mer sånn nivå deling og karakterer lenger ned barneskolen, ikke sant? Også når det gjelder lærerutdanning, så var vi ikke med på den mastergraden og å heve studiet til 5 år. Vi ivrer for at det skal være lærere med generell kompetanse, så det kan være læreren din, i hvert fall på de laveste trinnene da. Det er bekymring nå da med at det er for få som utdanner seg til lærere, så det må vi jobbe veldig godt med for å snu.

Eilif Finnseth

Du nevnte jo egentlig det jeg har lyst til å spørre om nå. Hvordan dere forholder dere til andre partier og deres politikk? Et litt sånt valgteknisk spørsmål, for når vi diskuterer hvordan ting kommer til å gå etter stortingsvalget som er 8. September, så opplevde jeg sist valg for 4 år siden som en ung 23 åring, at jeg trodde vi kommer til å få et flertall med en rødgrønn regjering. Så ble det ikke det. Da ble det 2 partier, og det ga oss jo en mindretallsregjering som har samarbeidet med SV. Mot høsten så har jeg skjønnet at Senterpartiet, hvis dere går inn i regjering, så er det ønskelig med samme konstellasjon, altså Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Hvis jeg har skjønnet det riktig.

Er det ikke problematisk å gå til valg på noe som ikke vil skape flertall for en regjering? At man automatisk tenker "vi er mindretallet og vi må forhandle med mange". Vil ikke det vært bedre å finne en plattform, med et flertall og få med for eksempel SV da?

Kjersti Toppe

Ja. Jo. Dette er jo realpolitikk, ikke sant? Hva? Hva skjer og hva velgerne gir oss. Hvem får flertallet i Stortinget, hva slags parti og hva slags side norsk politikk får flertall? Nå er det jo det et år der Senterpartiet har gått ut av regjering på grunn av at vi var uenige om om vi skulle knytte oss nærmere EU sin kraftpolitikk eller ikke. Vi så oss nødt til å gå ut av det samarbeidet i den saken. Men det vi nå sier til valget, det er at det utelukket for oss å støtte en Høyre, Frp og Venstre regjering, sant? Vi tar tydelig stilling i norsk politikk.

Vi vil ikke støtte en Høyre, FRP og Venstre regjering, og så har jo vi et mål om å være med å styre landet, styre norsk politikk og påvirke. Så sier vi at de beste løsningene finnes i kjernepunktet mellom Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Så går ikke vi sånn aktivt ut og sier at vi skal "ikke regjering med dem". Utenom de partiene jeg har nevnt, ikke sant? Så får vi se hva valgresultatet da tilsier. Hvor store kommer vi til å bli? Hva blir det reelle flertallet i stortinget. Vi har jo også vist nå at vi kan være med å styre og påvirke gjennom stortingets side. Vi har jo landet et revidert nasjonalbudsjett med Arbeiderpartiet og fått for eksempel mer penger til kommunene som er viktig for mange, så vi får se hva valgresultatet faktisk blir.

Eilif Finnseth

Ja, det er veldig spennende, og så får vi forhåpentlig en veldig høy valgdeltakelse da.

Kjersti Toppe

Ja, det er veldig viktig med valgdeltakelse, og vi ser jo nå at vi har mange velgere på gjerdet, så jeg har jo et mål i mitt fylke for Hordaland at jeg må ha noen av de fra gjerdet ned. Jeg må få de til å stemme, og helst på meg da.

Eilif Finnseth

Ja så bra. Jeg vil gjerne gå inn for landing med et litt stort spørsmål. Som jeg nevnte tidligere, så handler jo dette prosjektet Barrierefritt Demokrati om å fokusere på ulike typer barrierer i samfunnet som personer med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer møter i stor grad. Vi har jo nevnt noen av dem, og det er jo utenforskap, ensomhet og hets. Det kan være arbeidsplasser som vi kunne pratet mer om, og skole. Det er tilbudene innenfor helse.

Det er mange barrierer det vil sette fokus på, og dette er igjen en svakhet for vårt demokrati? Ja, for du kan oppleve de tingene der. Slutt-spørsmålet mitt er, hvis en ung velger går til stemmeurnen 8. september, og skal stemme på et parti som kan fjerne disse barrierene. Som vil aktivt jobbe for det de neste årene, å sette funksjonshemmede frem som en prioritert gruppe i samfunnet som vi skal jobbe for de neste årene. Hvorfor skal denne unge velgeren velge Senterpartiet?

Kjersti Toppe

Jeg synes de kan stemme på Senterpartiet, for vi er grunnleggende opptatt av at vi skal ha et samfunn som er for alle, og der det er likeverdighet, og det gjelder både geografisk og sosialt, men og i forhold til ulike utfordringer som en har med funksjonsnedsettelse. Jeg vil si at det ligger veldig i kjernen av politikken vår, og jeg er utrolig opptatt av det selv. Og jeg vil innrømme at dette har vi som samfunn og politiske partier, Senterpartiet inkluderte, ikke klart altså. Vi har ikke vært gode nok.

Det er for mange som opplever utenforskap og ikke kan delta på grunn av barrierer som vi kan gjøre noe med. Og så vil jeg ta opp en barriere som jeg kan love velgerne da som jeg vil ta opp. Det er jo dette med holdninger, ikke sant? Enten du kan ta ned de fysiske barrierer

eller du kan universelt utforme skoler, ikke sant? Du kan se at arbeidsplassen blir mer tilrettelagt, men holdninger det er kanskje bare vedtatt, men det må du jobbe med. Og dette tenker jeg at er kanskje den verste barrieren for den er og veldig inngripende og ødeleggende rent menneskelig sett. Og det vil jeg og si at der skal jeg være med på. Å få ned barrierene i forhold til negative holdninger som ingen skal møtes med i samfunnet, men som vi vet dessverre skjer.

Eilif Finnseth

Det høres jo kjempefint ut, og da håper jeg at det blir en god valgkamp, og så blir det gøy å se hva som skjer etter valget. Ja, og så vil jeg takke deg for at du gjør dette intervjuet med oss.

Kjersti Toppe

Tusen takk for at jeg fikk lov å bli intervjuet.

Eilif Finnseth

Takk!